

Cerjak d'har dne 9. tica 1917.
Obilježje: Hra:

S. G.

Občinski odbor ženi Marjo Bradic zahvala,
da se preprosto združe in Jugoslovani v samu
stopno jugoslovansko družbo v smislu sklope
exje jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 19
1950 z istim imenom katoliške mladostne ži
ber vidi samo v tem rešilo slovenskega narava

Anton Feisch

Helmer
ek Anton

Jenny
with Michael
Lapornik

Larry Kray Michael Gotsis

San José Matija Reon

Ternaj Ternik

Richard C. Johnson
Knox S

down me
Gottes Ansehen

MARIBOR
12. VI. 1970
ST. 11. - 12.
LETNIK X.

Ustanovitev Jugoslavije - 29. X. 1918.

zaupamo tudi celi dve tisočletji starejši generaciji, ki se trudi doseči nov cilj — socialistično družbo. Ob nujnosti razvoja, ki iz nižje družbene oblike prehaja v višjo, lahko postavimo dialektično vprašanje; v katerih pogojih in oblikah se bo proces družbene presnove pojavljal v bodočnosti, se pravi takrat, ko bo dosežena enakopravnost vseh ljudi, ko sproščeno zadovoljevanje potreb ne bo predstavljalo ovire nadaljnjemu razvoju, in ko bomo zares ljudje. Če bomo. Danes, ko se trudimo in potimo, da bi imeli po prebivalcu tisoč preklelih ameriških dolarjev, smo zmehanizirana orodja. Nič več. Smo pa še toliko pri moči, da se tega zavedamo. Tako životari naša kultura. Le zavedamo se je še, pred njo pa niti ne postavljamo več pretiranih zahtev. Zakaj? Ker nam zadošča že striptizeta, in ker se Zvitorepec ravno tako dobro bere, kot se je nekoč Dostojevski. Tako lahko je reči, da smo postali skomercializirani, dosti težje pa je pri tem misliti drugače, kot misli večina danes živečih ljudi. Le kaj bomo ljudje skušali doseči po komunizmu?!

S. G.

Ustanovni kongres Socialistične delavske stranke
Jugoslavije (komunistov) v Beogradu (od 20. do
23. IV. 1919). Delegati kongresa pred Delavskim
domom na Slaviji

S podobnimi prijemi na vseh ravneh družbenega življenja si moramo ustvariti take pogoje, da bo vpliv samoupravljalcev naraščal vse hitreje, dokler ne bo zabrisana razlika med »vodilnimi« in ostalimi. Potreben je samo odločilen sunek čez »kritično točko.« Potem bomo prihodnje obletnice lahko praznovali res veselo, brez gub na čelu.

Vojko Urbančič

1969/3915

1v 284

9
1969/20

LETO TISOČ DEVETSTO SEDEMDESETO JE LETO, KO SE OB PETDESETLETNICI PLEBISCITA VSI SLOVENCİ ZAZREMO V TA SRAMOTNI MADEŽ NAŠE ZGODOVINE. LETA USTANAVLJANJA JUŽNOSLOVANSKE DRŽAVE BODO VEČEN SPOMENIK NEUMNOSTI IN LAHKOVERNOSTI TEH, KI SO VERJELI, DA BOMO ŽE ZARADI PRAVICE DOBILI SLOVENCİ TO, KAR JE NAŠE.

Vrnitev vsakdanjosti
Mi pa vseeno opuščamo vse svetovne okvire, zanemarjamo veselje in živimo ozko povezani z vsakdanjostjo. Zato priznavamo, da smo Slovenci in zaradi tega nas boli usoda našega narodnostnega ozemlja, ki se »bohota« tudi izven političnih, plebiscitarnih meja. Kako neprizadeto in formalno je bilo to rečeno! Kakor da so človeške glave napredaj v vsaki mesnici. Tako zelo radi stokamo, ko premišljujemo (če premišljujemo) o naših zamejskih rojakih. Pa saj za to največkrat znamo najti opravičilo. Sami imamo dovolj skrbi, zdaj pa bi naj pazili še na druge! Na drugi strani pa so rojaki bolj ali manj prepričani sami sebi. Prizadejnost, ki bi jo zaradi tega matica morala čutiti, potlačijo vase in se nemalokrat užaljeno vdajo političnemu življenju, kjer hočejo na vsak način imeti samo oni prav, samo njihova stranka in samo somišljeniki, da, samo oni in nihče drug. Potem pa tudi mi, ki smo lahko ponosni, ker živimo v Sloveniji, prizanesljivo dopuščamo, da se stvari razvijajo, kot pač čas kaže. V slovenski zgodovini pa čas nikoli ni delal zanj, za mater Slovenijo, tolikokrat teptano in posiljeno. In potem smo krivi »matični Slovenci«, ker državna vodstva v deželah, kjer žive naše »kolonije« (tudi ta izraz sem že slišal), kratijo našim ljudem, ki so pač imeli to srečo, da jih je »pravična« meja erta naredila italijanske, avstrijske ali madžarske državljane, pravice, ki so jim pogodbeno določene. Po drugi strani pa vemo, da skorajda nihče od Slovencev, ki žive na tržaškem ozemlju, ne uporablja materinega jezika, ko piše prošnjo za potni list, čeprav mu je to dovoljeno in čeprav na komisariatih to upoštevajo. Delamo tudi hrup zaradi vetrinjskega gradu, obenem pa se zavedamo, in naši koroški rojaki tudi, da smo tega zaradi politične razcepljenosti Slovencev na Koroškem krivi sami. V takšnih pogojih, ko skuša vsak zase diktirati politiko in uveljavljati ozke interese svoje stranke, ki pozablja na narodov blagor, predvsem pa na nacionalno zavest, je nemogoče karkoli doseči. Kdo izmed Slovencev v zamejstvu potemtakem občuti, da je Slovenec? Okus slovenske nacionalnosti, ki je bil skozi dolga stoletja tako grenak, se je v odtrganem delu narodnostnega ozemlja spremenil, postal je sladkobno rezek in brezokusen. Človek je izven domovine izgubil narodnost in postal del mase. Maso lahko usmeriš kamorkoli. Masa so ljudje, ki ne vedo, kdo so. Toda mi smo odločno proti temu. Človeštvo mora vedno paziti na to, da ne izgubi tistega, kar si je nekdo že priborilo. Priborjene in s krvjo plačane stvari je najtežje izgubiti. A mi, Slovenci, smo to znali prenesti. Da le v bodoče ne bi pretlo kaj podobnega!

Zelo različni smo in zelo različno pojmujeemo posamezne stvari — pojme. Kaj pomeni človeku kultura? Ne besede, akcijsko ozadje hočemo pojasniti. In tukaj se prvič spremo. Ni nam zadosti le plehko naštevati: gledališče, knjiga, koncert. Ljudje smo že takšni, da vedno vprašamo, kaj nam stvar da, kaj nam prinese, s čim nas obogati. Ravno zaradi tega se sprašujemo še dalje. Vendar danes — gledano ozko mariborsko — o bogatstvu kulturnega kroga in nas samih ne moremo razmišljati. Vprašujete me, zakaj. Ker smo preveč leni ali pa so leni tisti, ki naj bi akcijo spodbujali. Morebiti pa so preutrujeni, pomalomeščanjeni in nespodobni, saj kultura za vsakega človeka ne pomeni Bacha ali založbe Obzorja, ampak označuje tudi udoben stolček in poln žep. Nesmiselno se mi zdi govoriti o tem, kajti če pogledam skozi okno, vidim, da ob drugi uri popoldne gorijo cestne svetilke, čeprav je predsednik občinske skupščine zagotavljal in Elektro Maribor obljubil, da se to ne bo več pripetilo. Tu in tam se človeku res pripeti, da za hip verjame, da je vse le bob ob steno; v naslednjem trenutku pa te spoznanje je močnejše udari po glavi. In še diktira ti lahko, kaj boš naredil. Vsega je krivo ljudstvo samo. Zakaj pa ne zamenja tistih, ki diktirajo, kakšna proza in kakšne pesmi bodo objavljene, in ki posamezne faze kulturnotvornega procesa monopolizirajo ter tako odločajo o ponudbi in potrošnji kulturnih dobrin! Saj smo skomercializirani in lahko uporabljamo takšne izraze. Še vedno pa napake delamo. Pravimo namreč, da družba finansira kulturno-prosvetne dejavnosti in pri tem mislimo na vsesplošno kulturno potrošnjo, največkrat na šolstvo. Pozabljamo pa, da je to osnova, ki kulture sama po sebi še ne predstavlja ter jo lahko le spodbuja. Ne vidimo tistega, kar smo pred leti radi imenovali »neformalne skupine« in kar smo že zdavnaj obsodili na smrt, pa še vedno živimo med nami. Kako smo čudni! Ob obilici vsakdanjih težav, ko skrbimo za svojo fizično eksistenco, pozabljamo na duhovnost. In v gledališču gremo le takrat, ko smo siti in lepo oblečeni. Bog ne daj, da bi ne imeli nove obleke; raje to, kot nova knjiga. Pa naj še kdo reče, da v popreju nismo malo-meščani in konservativci. Pod kulturo razumemo »nekaž, kar nas bogati in nam daje notranje ravnotežje«. Kulturo razumemo kot vsako drugo stvar, kot nekaj, kar zavestno, postopoma dojemamo. De facto. Kultura predstavlja nekaj, čemur bi Sartre dejal podoba — misel. Jasnje je, da se čiste formulacije v ozkem mariborskem konceptu z lahkoto potvori in predstavljajo negacijo kulture oziroma njenega bistva. Imamo tudi družbenopolitične organizacije in z upravičenostjo pričakujemo, da bodo delovale tudi na tem področju. Pa ne delajo tako, kot bi zaradi svojih možnosti lahko. Temu je kriva povzročena mentaliteta ljudi, razvrat kvalitete. V vsakdanjosti tega niti ne opazimo. Preveč nepomembno se nam zdi razmišljanje o človeku. Zelo težko se prisilimo do abstraktnega mišljenja. Vedno manj si znamo domisljati (razen tega, kako pomembni smo), vse kar zahtevamo, je oprjemljivost dejstev. Izgubljamo tisto, kar je nekdo ljudi osrečevalo. In še mislimo, kako zelo moderni smo. Pa smo le po neumnosti nesrečni. Svetobolje? Ne, le resigniranost.

Pred dnevi, ko smo gledali vojaško paradno, smo se spomnili na NOB. Malo nas je pogled na jekleno pest naše armade navdajal s ponosom in zaupanjem, malo pa smo tudi razmišljali o smislu in nesmislu vojne. In glej, pokazalo se je, da ZDA, ki vodijo vojne kjerkoli in se jim to zdi potrebno, pravzaprav nujno potrebujejo vojno in vojno industrijo. Kajti na njej sloni celotna prosperiteta in konjunktura gospodarstva. Vojna industrija ne proizvaja produktov za trg, ne povečuje blagovnih skladov, pač pa povečuje po-

društvo prijateljev zamejskih slovencev

Kratek oris dela od ustanovitve do danes

Studentje mariborskih visokošolskih zavodov so 7. marca 1969 pripravili JAVNO TRIBUNO pod naslovom Narodna bitnost zamejskih Slovencev, na katero so povabili nekatere vidne predstavnike Slovencev izven naših meja. Povabilu so se odzvali: Boris Pahor, Erik Prunč, Boris Race, Franci Zwitter. Program tribune je dopolnil razgovor o vprašanju narodne bitnosti zamejskih Slovencev, ustanovitvi pa smo tudi Društvo prijateljev zamejskih Slovencev. Razprava je trajala več kot tri uri. Po razpravi je bil predlog o ustanovitvi društva SPREJET. Drago Jančar, takratni urednik Katedre, je prebral program in cilje društva, ki so bili pozneje tudi objavljeni v tem listu (12. številka, 18. marca 1969). Ni moj namen podrobno opisati program društva, želimo samo poudariti, da so se za ustanovitev izrekli studentje, ki so istočasno podpisali lepo število pristopnih izjav. Spoznali so namreč potrebo po takšnem društvu, ki bi naj, med drugim, našo javnost seznanjalo o delu in življenju Slovencev izven matične dežele. Tako je društvo dobilo svoje oblike in člani so začeli z delom. Vodstvo društva je navezalo stike z ljudmi, ki so v tej smeri že delali, in se povežalo s predstavniki Slovencev zunaj meja. — Na koncu so študentje izvolili za predsednika društva Draga Jančarja.

Člani društva so kmalu organizirali posvetovanja na Ravnah, kamor so povabili veliko število slovenskih znanstvenikov in drugih javnih delavcev. Tako na začetku posvetovanja je bilo postavljeno vprašanje, ali je obstoj društva potreben. Vsi referenti in tudi drugi udeleženci so soglasno izjavili, da je obstoj društva nujen. (V arhivu društva je zavož z referati in zapisnikom s posvetovanja. Lepo bi bilo, če bi se našel nekdo, ki bi te referate objavil.)

Udeležba na posvetovanju in dobro izpeljana organizacija, zanimive in poglobljene razprave o položaju zamejskih Slovencev in slovenstva nasploh, so dale članom novega poleta in obilo idej o široki aktivnosti, ki bi se naj razvila. Po nekaj plodnih sestankih, po vesteh, da se bodo družnice društva ustanovile tudi v mnogih slovenskih krajih, je delo nenadoma zamrlo. Vse skupaj se je ustavilo pravzaprav zaradi tega, ker ni bilo elementarnih pogojev za takšno široko dejavnost (to pa so lastni prostori in finančna sredstva). Poleg tega je manjkalo tudi aktivističnega zagon, manjkalo je kaplarno delo organizacijskega značaja. Vse imenitne ideje, ki so jih člani predlagali na svojih sestankih, tako niso mogle biti uresničene. Nekaj pa smo vendarle storili in vse kaže, da se bodo stvari v najkrajšem času zasukale na bolje. Dobili smo prostore v študentskem domu, ki nam jih je prijazno odstopilo KUD Student, in delo je kmalu steklo.

trošnje proizvodnih in potrošnih sredstev. Ozadje tega pa predstavljajo profiti kapitalističnega razreda. Vsakršno zmanjševanje vojne industrije in deeskalacija bi povzročili nezaposlenost, premajhno potrošnjo in krizo. S te strani lahko razumemo Ameriko. Vprašujemo pa se tudi, kako bi bilo, če bi v gospodarstvu ZDA namesto vojne industrije bolj forsirali neproduktivno potrošnjo. Vprašanje je doslej ostalo brez odgovora, kot da si Amerika tega ne želi. Če predstavljajo izdatki za vojsko v ZDA pozitiven ukrep, vsaj z vidika gospodarskega ravnotežja, pa tega ne moremo zagovarjati v primeru SFRJ. Izdatki za vojsko so veliki in pravzaprav zmanjšujejo tempo rasti. Svojo logiko imajo v tem, da brez armade, ki bi bila pripravljena braniti naše ozemlje, verjetno ne bi mogli računati na nemoten razvoj. Torej je rešitev teh ugank, ki jih je spletlo človeštvo samo, odvisna tudi od ljudi. Dokler se ne bomo odločili za ukinitve vojske in izdatkov zanj v svetovnih merilih, se pravi, dokler se ne bodo vse države razorožile, ne moremo pričakovati miru in pravega standarda. Mar mlr ni standard?

Dušan Zbašnik

Slovenski in nemški propagandni lepak tik pred usodnim plebiscitom.

»A naše nepopustljivo stališče o koroškem vprašanju je, da je treba priključiti demokratiški federativni Jugoslaviji ves teritorij, na katerem živi slovenski kmet, skupno z (v moderni imperialistični dobi nasilno germaniziranimi) mesti Celovec, Beljak in G. spo Sveto.«

Dr. Fran Zwitter (Slov. Poročevalec, 17. jun. 1945)

govor poslanca Josipa Tuntarja v rimskem parlamentu

Predsednik: Ne motite! Postaja je nezmožen (izvrstno) Tuntar: V Trstu je bilo izključenih iz volilnih inenkov okoli 8000 delavcev. Ker se jim pa ni delo še zadošči, so fašisti in kraljevi stražniki s samokresni v rokah prislili volilce iz tržaške okolice na izročitev glasovnic in volilnih listov. Na ta način so ZMAGALI! (Medklci)

Ko so se v Istri — pod bivšo Avstrijo — vršile volitve v dunajski parlament, je bilo izvoljenih: trije slovensko-hrvaški nacionalisti, dva italijanska nacionalista in en italijanski klerikalci. Pri teh volitvah pa, potem ko so hagnali slovenske in hrvaške učitelje in komuniste iz njihovih domov ter jim poslagali hiše in vse, kar so imeli, je bilo izvoljenih pet italijanskih nacionalistov. Ne smemo pa se pozabiti, da v dveh volilnih okrajih v Istri, so prili v oziro volitev slovenski kandidati saj je vendar vsakemu znano, da je v Istri 62 % slovanov in samo 38 % Italijani. Sedaj je bilo izvoljenih pet ital. in eden slovenski nacionalist. Priznati so s terorjem zabranili komunističnim, socialističnim in slovenskim volilcem vstop na volišče; če bi se volitve vršile poštenim putem bi bil izvoljen en sam ital. nacionalist. (Ugovarjanje)

Eno besedo moram se povedati čast. Baratonu. Baratonu, govorci o poteku volitev v Trstu, je trdil, da če socialisti niso zmagali je kriva vladna politika v Trstu, ker vsled te politike je Italija v Trstu obsodena; za drugimi besedami povedano, Italija in njena nepoštena politika sta krivi, da so delavci-volilci glasovali za komuniste. To je predrzna laž, katero moram zavrniti v imenu tržaškega proletariata, laž, katere je bila prvič izrečena na Livornskem kongresu. Vprašati hočem samo eno: zakaj so skoraj vse nemci v Trstju kotim glasovali za socialiste? Glasovali so za nje ne zato, ker so nemci, pač pa zato ker čutijo socialistično; po mnenju Baratonija in »Avanti«-ja pa, slovenski delavci so glasovali za komuniste ne zato ker čutijo komunistično, pač pa zato, ker so — Slovenci. (Medklci)

Vella: (socialist): Nisi razumel ničesar! (Koment): Tuntar: Razumel sem prav dobro. Italijanska socialistična stranka, je potočnila v svoje naročje tirsko nemce še-le po svoji izključitvi iz III. Internacionalne. (Socialisti ugovarjajo — desnica tudi ugovarja). Predsednik: (obrnjen proti desnici): Se hočete vmešavati tudi v te stvari? (Smeh).

Tuntar: Čast. Šček je v svojem govoru — ki je popolnoma drugačen kakor Wilfanov ki zastopa slovensko nepopustljivo buržoazijo — je izrekel voščilo bratskega zblizanja med obema narodima v Juljski Benetiji.

Siciliani: (fašisti). En sam narod. (Ugovarjanje na skrajni levici).

Tuntar: Toda vse to apelliranje na solidarnost in bratstvo, vsi ti lirski poeti raz nacionalnih klopri mis ne smejo odvrtiti od promatiranja resničnega položaja; in položaj je ta-le, — in dobro je povedal mi prijatelj in sodrug. Graziadel (ugovarjanje na desnici, vsaka buržoazija stremi za navdajo na proletariatom v notranjosti in malih narodov izven države).

Kakor Italijanska kapitalistična buržoazija, katere je dosegla, da, celo prekorajčila svoje naravne, etnične in geografske meje, hoče sedaj ropati v bližnjih državah, v katerih je 55 % življa druge narodnosti; ravno tako Srbija, če bi se vstavila ob Soči, bi prav gotovo škiljala preko te, tja do po furianskih in benediških planjavah. (Aplavzi na skrajni levici — ugovarjanje na skrajni desnici).

Narodno vprašanje v Juljski Benetiji se ne more rešiti s prestavljanjem državnih mej; to vprašanje ne more biti rešeno z vojsko in s prelivanjem krvi, ker se razlike med narodi ne dajo rešiti s puhlimi frazami, pač pa z bratstvom, da, fuzijo plemen, čigar uresničitelj zmore biti samo proletarijat. K temu cilju je vsmerjeno naše plemenito delo, kojemu smo in bomo ohranili našo neomahljivo zvestobo (Odobranje na skrajni levici — ugovarjanje na desnici).

Italijanski in Jugoslovanski kapitalisti bodo še nadalje poskušali povečati nesporazum pod pritiskom svojih razrednih interesov, skušali bodo povečati antagonizem in nasprotstva na nacionalnem polju; toda je sem prepričan, da bo proletarijat obeh plemen znal razkrinkati vse te bratomorne načrte, svest si svoje moči in neomahljiv v svoj globoki veri v komunizem. Raz tih klopi pošiljam Julj. Benetikiemu proletarijat obeh narodnosti, bratski in solidarni pozdrav, s sveto obljubo, da bomo vedno in povsod branili njegove pravice in težnje v imenu komunističnega ideala, kojemu smo posvetili vsa naša mlada leta in leta naše zrele moške dobe. (Medklci na skrajni desnici). Fašisti bodo lahko, s pomočjo vladnih organov, še nadalje uničevali Delavske Zbornice, naše institucije in naša kulturna društva; lahko zavratno pobili in pomorili tudi katerega izmed nas, toda nikdar ne bodo mogli izkoreniniti trdne komunistične vere, s katero je prežet Juljsko-Benetičski proletarijat. (Ugovarjanje na desnici — levica protestira proti desničarjem). Ta naš proletarijat se bo bojeval, nevtrastno in v vsem močmi, skupno z proletarijatom cele Italije vse dneve, ko bo na vrhovih Juljskih Alp zasadih vihrajočo zastavo, pozdravljajočo osvobojen proletarijat Italije in Jugoslavije.

Odlomek iz govora poslanca Josipa Tuntarja, ki ga je imel v rimskem parlamentu 30. VI. 1921, priobčujem brez kakršnih koli korektur. Menimo, da je tekst zanimiv zaradi avtentičnosti in odkritosti.

Franci Kržan

»V TEM ČETRTSTOLETJU JE NAPRAVLJENEGA MNOGO. DELOVNI ČLOVEK ŽIVI DANES PRECEJ DRUGAČE IN MNOGO BOLJE, KOT JE ŽIVEL TAKRAT. TEMPO GOSPODARSKEGA RAZVOJA IN EKONOMSKO SOCIALNIH SPREMENB JE BIL V SLOVENIJI MED NAJHITREJŠIMI NA SVETU. DALI SMO SVOJ PRISPEVEK CELOTNI PROBOBRAZBI IN NAPREDKU JUGOSLAVIJE. NA TEMELJU SKUPNIH INTERESOV SMO RAZVIJALI IN KREPILI SOCIALISTIČNO JUGOSLAVIJO. SLOVENIJA JE V NJEL DOSEGLA STOPNJO SREDNJE RAZVITE INDUSTRIJSKE DRUŽBE, ZA TAK VSESTRANSKI NAPREDEK GRE PRAV GOTOVO IZREDNA ZASLUGA TUDI PRVI SLOVENSKI VLADI S TOV. KIDRIČEM NA ČELU, KI SE JE Z NEUTRUDLJIVO ZAGNANOSTJO LOTILA VELIKIH NALOG POVOJNE GRADITVE.«

(Stane Kavčič na slavnostni seji IS SRS in skupščine občine Ajdovščina.)

»DELAVCI JUGOSLAVIJE NIMAJO IN NE MOREJO IMETI NOBENIH SVOJIH LOKALNIH, »NACIONALNIH« IN PO DOBNIH INTERESOV, KI BI NASPROTOVALI RAZREDU KOT CELOTI ALI POSAMEZNIM DELOM RAZREDA, ZATO JE NADALJNJE RAZVIJANJE NJIHOVE ZAVESTNE, AKTIVNE IN NEPOSREDNE VLOGE V UPRAVLJANJU GOSPODARSTVA NAJZANESLJIVEJŠE JAMSTVO NE LE ZA NADALJNJI RAZVOJ SOCIALIZMA IN SOCIALISTIČNE DEMOKRACIJE, MARVEČ TUDI NAJZANESLJIVEJŠE SREDSTVO PROTI BIROKRATSKIM OSTANKOM IN TEŽNJAM TAKO V CENTRU KOT TUDI V REPUBLIKAH, KI GODIJO ŠOVINIZMU, OTEŽUJEJO NADALJNJE BRATSTVO V ZBLIŽEVANJE JUGOSLOVANSKIH NARODOV IN SPODBUJAJO NACIONALNO ZABUBLJENOST. DELAVSKI RAZRED IN NJEGOVE RAZREDNE ORGANIZACIJE SO BILE V VOJNI IN REVOLUCIJI VODILNI ELEMENT BRATSTVA JUGOSLOVANSKIH NARODOV; TO SO TUDI DANES IN MORAJO BITI V PRIHODNJE. ZATO SO PROGRESIVNE IN SOCIALISTIČNE VSE OBLIKE, KI OLAJŠUJEJO TO NJEGOVO VLOGO.«

(Iz resolucije o nalogah in vlogi ZKJ, ki jo je sprejel šesti kongres KPJ; bil je v Zagrebu od 2. do 7. novembra 1952.)

Prva narodna vlada Slovenije

Na svečani seji predsedstva Slovenskega narodu osvobodilnega sveta v osvobodjeni Ajdovščini je bila dne 5. maja postavljena Narodna vlada Slovenije s predsednikom Borisom Kidričem na čelu

Se v prvih dneh po osvoboditvi je došlo do Slovenskega Primorja svoj največji prebivalci, ki so bili v celoti odlojeni za osvoboditev in v zgodovini slovenskega naroda: v osvobodjeni Ajdovščini in bližnji okolici. V prvih dneh po osvoboditvi je došlo do Slovenskega Primorja svoj največji prebivalci, ki so bili v celoti odlojeni za osvoboditev in v zgodovini slovenskega naroda: v osvobodjeni Ajdovščini in bližnji okolici.

Prva narodna vlada Slovenije je bila postavljena na svečani seji predsedstva Slovenskega narodu osvobodilnega sveta v osvobodjeni Ajdovščini. Na čelu vlade je bil Boris Kidrič. Vlado so sestavljali predstavniki različnih narodnih skupnosti in strank.

Ustavitev Narodne vlade Slovenije je največji dogodek v zgodovini slovenskega naroda. To je bil prvi korak k samostojni državi in k izgradnji novega slovenskega naroda.

Generallajtnant Arsa Jovanovič je bil eden izmed vodilnih ljudi v prvi narodni vladi Slovenije. Njegova vloga je bila ključna pri ustavitvi vlade in pri izgradnji novega slovenskega naroda.

Prva narodna vlada Slovenije je bila postavljena na svečani seji predsedstva Slovenskega narodu osvobodilnega sveta v osvobodjeni Ajdovščini. Na čelu vlade je bil Boris Kidrič. Vlado so sestavljali predstavniki različnih narodnih skupnosti in strank.

pisanje zgodovine

Mar je zgodovina tako preprosta, kot jo prikazujejo nekateri naši novi zgodovinarji? Mar ne morejo najti boljše besede, kot so bile: legije herojev, čete preizkušanih borcev, legendarne, neuničljive enote tistih, ki so umirali z nasmehom na ustnicah, vzključko vodjem gibanja...? Mar se namesto tega natevajo neznanosti vrst bitk, spopadov, tistih natančno izpisanih imen junakov in bataljonov, ki jih spremljajo z vsemi (mogočimi in nemogočimi) dodatki, ne more povedati vse to z bolj preprostim besedami, vsa dramatika vojne, ves tisti zbir velikih in majhnih okoliščin, v katere je zašel človek, ko se je boril za svojo in hkrati zgodovinsko resnico? Mar ne moremo najti tistih številnih vojnih dilem, v katerih smo se znašli, v katere smo vleteli, vsak dan, od tedna do tedna, tistih številnih, skoraj nepremostljivih, brezizhodnih situacij, ko nismo vedeli niti kam niti kod, ko smo kazali vse človeške vrline in lastnosti, od nepopustljivega junaštva, prek dobrote in usmiljenosti, pravice in človekoljubnosti do včasih nemogočnosti in tudi strahopetnosti? Nekateri naši zgodovinarji nas vidijo v najlepšem ornatu. Predstavljajo nas vedno kot večno zveste, vsak trenutek pogumne, nenehno zmagovite ljudi, ki pravzaprav z vsakim svojim korakom presegajo samega sebe. Ko pa malo bolje analiziramo to pisanje, pravzaprav to niso ljudje, ampak nekakšna višja bitja, ki lahko prenesejo tudi vse večje preizkušnje. Žal nam ti večkrat ustvarjajo bajke. In v bajkah ne sodelujejo stvarni, resnični ljudje. Takšno junaštvo se, zaradi logike stvari same, spreminja v svoje nasprotje, ker človek, ki prebiva to preprosto govorico, pride do tega, da se zjoče nad samim seboj in nad svojimi tovariši, ki so, le pogledate, postali nadčloveška bitja; v resnici pa so pretežni del svojega življenja nosili v sebi in s seboj človeška čustva, človeške težave in reše, človeško reagiranje na situacijo. Res, to so bili časi vojne, izredni časi — tu je bilo tisto breme zgodovine, ki smo ga morali prenesti, tisti zapleteni vozel, ki se je zavaljal in smo ga morali razvozlati; smo mar to breme prenašali na tak način, mar smo ta vozel razvozlati tako, kot nam to prikazujejo ljudje, ki v zgodovini pogostokrat vidijo le zunanjo podobo stvari, tisto, kar je v njej spektakularno, pri tem pa pozabljajo njeno pravo vsebino. Pogosto, brez duha, temu pritrjujejo svoje velike vzdevke. Iz človekove človečnosti se lahko rodi heroj, ki niti za hip ni papirnat, heroj, ki živi, ki je blizu vsakemu človeku, ki večinoma niti sam ne ve, da je heroj, ki se ne razlikuje veliko od svojega tovariša, njegovega sodelavca. Pričajmo dejstvo, da je veliko priložnosti napravilo človeka za heroja. Ure strahopetnosti so se nemalokrat spreminile v ure junaštva. Nikamor ni bilo mogoče

iti. Partizan se je znašel v položaju, da ni mogel ravnati drugače. Terenec se je znašel v zanki, strah ga je bilo že prej, preden se je podal na pot, vendar se je v njem v tem hipu nekaj prelomilo, v njem je takrat zraslo nekaj velikega, kot bi lahko zrastle pri številnih, ki bi se znašli v taki situaciji. Seveda so bili ljudje, ki so bili v navadnem življenju drugače zgrajeni kot pa številni drugi, katerih zavest je prebrala nekatere slabosti navadnega človeka, verjemite pa mi, da so bili med nami tudi takšni, ki so bili videti kot vsak drug. Ti ljudje so rasli z nami. Tudi potem, ko so opravili delo, za katero jim dajemo priznanje, so ostali isti, niti niso zahtevali, naj jim damo priznanje. Zgodovino pisati res ni lahko. Pisati takšno zgodovino, v kateri je vse lepo in svetlo, pa je najlažje. Vendar tudi najbolj nevarno. Ker dogodek in človek v njem izgubi svojo človeško in zgodovinsko razsežnost. Romantizirana zgodovina danes ne služi ničemu. Je samo ornat, ki se blešči v lažnem sijaju. In lahko ga je spoznati. Žal pa številne lepe strani naše vojne zgodovine izgubljajo svoj sijaj prav zaradi tega lažnega sijaja, ki ji ga dajejo posamezniki, ki v človekom in njegovim bojem niso šli v korak. Človek vojne in revolucije je živ človek. Se danes je med nami in vede se tako, kot se vedemo mi. Revolucija nadaljuje s svojimi človeškimi vrtilinami.

Josip Kirigin, Komunist, 24. april 1970

nob - pravica in boj

Zanimalo nas je, kakšno je mnenje današnje mladine o NOB. Zato smo sklicali razgovor o tej temi. Udeležili so se ga dijaki prve gimnazije in dve dijakini pedagoške gimnazije. Na vprašanje o NOB so navzoči odgovarjali takole: Marija Lašič, pedagoška gimnazija: Težko je govoriti o NOB, saj je sama nistem doživela. Po mojem mnenju si človek, ki se je boril za socializem, zasluži kakšen stolček v podjetju; sem seveda ne prištevam majskih hroščev. Boj je bil vsakokrat herojski. Naši ljudje so se borili za svobodo, čeprav so jih okupatorji zatirali. Jožica Praznik, pedagoška gimnazija: Ne gre samo za golo osvoboditev. To je bil boj za pravico, boj, ki je privatno lastnino dal v roke proizvajalcu, delavcu. Nekateri moji sošolci se zanimajo za NOB. Po večini so otroci borcev. Janez Lombar, prva gimnazija: NOB je bila nujnost v takratnih razmerah. Vendar zame borci niso »bogovi«. Borili so se zase, za svojo domovino. Ježi me, da so se med borce vrinili »majski hrošči«. Ti mislijo sedaj samo na lastne koristi in imajo direktorske stolčke v včasih strogo strokovnih podjetjih, katerim zavirajo razvoj. Zakaž nam v filmu in literaturi ne prikažejo borcev kot ljudi? Zakaž jih spremljamo v bogovi, tako da NOB skorajda ne moremo pravilno dojeti?

Sledijo odgovori, ki sem jih dobil od mladih ljudi na cesti, javnih lokalih in privatnih pogovorih. Mnenja so bila dokaj različna.

- Moj oče je bil borec. Padel je v vojni. Ne vem, zakaj prav on. Saj je bilo še mnogo drugih.
- Borba je bila menda res ostra. Vendar naj si udeleženci ne ustvarjajo preveč visokega mnenja. Ko bi jaz takrat živel...
- Neumno. Kdo le se dandanes še ukvarja s to tematiko.
- Moji starši so bili borci. Borili so se za ideale. Mislim, da so imeli prav.
- Če te to res zanima, beri zgodovinske knjige ali partizansko literaturo. Jaz raje berem stripe. Mislim, da na te odgovore ni potrebno dajati kakšnih komentarjev. Sami zase predstavljajo določeno sliko o mladih ljudeh in njihovem odnosu do NOB.

Zarko GOLOB

podoba sedanjega sveta

Ljudje so vedno težili za napredkom na vseh področjih in le v srednjem veku je bil močno udušen. Danes smo priče močnejši stopnji tehnizirane civilizacije na eni in primitivnega življenja na drugi strani. Te razlike gotovo nikdar v zgodovini niso bile tako očitne. V svetu prevladujeta dve ideji, na katerih sloni notranje ureditve mnogih držav — kapitalizem in socializem. Prihodnost je nedvomno bolj rožnata za socializem, saj se človek vedno bolj otresa izkoriščanja. Ideji pa sta različni in njuni nosilci se na vse načine branijo, da bi katera od njih prevladala; v svetu se je ustvarilo ravnotežje pod grozljivim oblakom atomske gobe. Vojnam, ki jih bijejo mali narodi, najsi gre za osvoboditev, neodvisnost ali kake druge načrte, vedno stoji v ozadju velike sile — nosilke prevladujočih sistemov — kapitalizma in socializma. Povsod po svetu vre, in sprašujem se, kaj se bo zgodilo, če se bo ravnotežje med »super silama« porušilo, če se bo vmešal kdo tretji, tudi močan. Živimo v obdobju raket, ki jih velesile uporabljajo za raziskovanje vesolja, še več pa za oboroževanje, za opremljanje z atomskimi bojnimi glavami. Orožjem iščejo protirožnja in trošijo ogromno denarja. Vsak človek bi moral imeti več življenj, če naj bi umrl po vseh znanih metodah množičnega ubijanja. Vojna! Za nas so postale že nekaj vsakdanjega dnevne novice o spopadih v Vietnamu, med Arabci in Izraelci, v Laosu. Daleč proč divjajo, zato mladi vojne ne poznamo, nismo je doživeli in o njej premalo razmišljamo — novice ostanejo neke na površju naše zavesti. Svet vidimo poln nasprotij, močnih kontrastov, ki bi jih na preprost način lahko odpravili, a popolna enakopravnost vseh ljudi sveta, tesno sodelovanje med narodi, pravice o samoodločanju, zankrat ostajajo le fraze. Tehnični razvoj je ljudi v močno razvitih deželah

pripeljal v nenehen boj za obstoj, pehanje za dobrotko, a to ni vedno pošteno. Mladi so to marsikje opazili, v njihovi notranjosti se pojavlja glas, ki jih svari pred tako naglim kopičenjem dobrin. Mogoče je to instinkt iz tistih časov, ko življenje še ni bilo tako lahko, ko so starši svoje otroke učili spoštovati dobroto in pravičnost. Vsaka drobna krivica vodi do upornosti, ki se kaže v odnosu mladih do tistega sveta, ki so ga oblikovali in ga upravljajo starejši. Mladi propagirajo mir, za ustvarjanje svojih iluzijskih svetov uživajo mamila, zlo, ki človekovo vedno bolj »zre«, na žalost že tudi pri nas. V njihovi glavi je čutili njihovo življenje, notranjost, doživljanje nečesa nemogočega. Piše se, da so mamila eden od rekvizitov modernih glasbenikov; ali ni potem očitno, da naj za dojemanje take glasbe tudi poslušalci uživajo mamila, da bodo njihovi občutki taki kot ustvarjalčevi? Kakšna generacija bo zamenjala sedanjo ob takem nadaljevanju?

Zdi se, kot da se mladi nimajo boriti za kaj vzvišenega, za kako idejo. Sprašujem se, kakšen bo svet čez dvajset, trideset let, kam bo človeka privedla avtomatizacija, nagel napredek na vseh področjih. Upam, da človek ne bo postal »avtomat«, da bodo v njem še vedno obstajale človeške lastnosti. Mislim, da bo teh dvajset, trideset let svet preživel.

M. S.

SLOVENSKI ROČEVAL

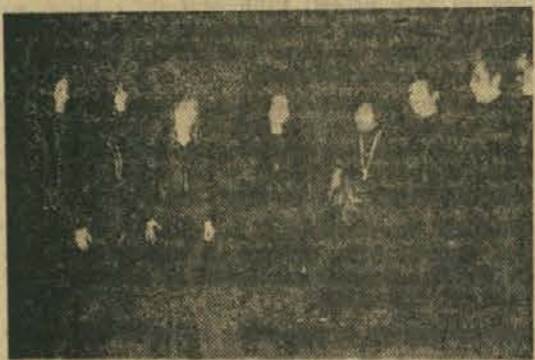

Bazoviškim žrtvam

Prvi svetovni vojna je bila ena izmed najbolj krvavih vojn v zgodovini. V Sloveniji so bili tudi mnogi vojniki, ki so padli na bojiščih. Njihove žrtve so bile velike, in mnogi so ostali brez doma. V Bazoviški dolini so bili tudi mnogi vojniki, ki so padli na bojiščih. Njihove žrtve so bile velike, in mnogi so ostali brez doma.

kulturniška pomlad mariborskih študentov

Ljubiteljem lepe besede so mariborski študentje v zadnjem času pripravili nekaj prijetnih presenečenj. Najprej se je občinstvu predstavila nova ustanovljena skupina PEA. In sicer s interpretacijo črnske poezije in pesmi. Program so pripravili študentje sami. Največ zaslug za to, da smo v Mariboru dobili novo skupino, ima Mitja Zitnik, pobudnik in režiser predstave. Tisto, kar je na prireditvi najbolj padlo v oči, je bilo svojevrsno okolje, v katerega so bili postavljeni nastopajoči. Dvorana je bila ves čas zatemnjena, kar bi naj gledalec oziroma poslu-

Interpreti črnske poezije in pesmi.

šalec pomagalo živeti se v izrečene besede. Morda so nastopajoči poleg tega imeli v mislih tudi svojevrsno simboliko, ko so se odločili za nenavadno sceno: predstavili so se namreč s poezijo, ki iz teme hoče k soncu, ki hrepeni po svetlejšem dnevu. Recitatorji so prevzeli tudi vlogo pevcev. Pevska izvedba je nekoliko zastajala za recitacijami in dala čutili, da ansambel še ni upet. Upajmo, da to ni bil zadnji nastop skupine, ki je prijetno presenetila zaradi samoiniciativnosti in izvedbe programa.

13. maja so se študentje pedagoške akademije predstavili s recitalom Kettejevih pesmi 'Zame ni pomlad na ličih zvezetela'. Za glasbeno spremljavo je poskrbel prof. Stanko Prek, režija pa je delo prof. Janka Čara. Prof. Čar je zbranim orisal življenjsko pot Dragotina Ketteja, velikega lirika, ki ga — po Can-karjevih besedah — ljudje vse premalo ljubijo in spoštujejo, saj je eden izmed tistih velikih in nesrečnih duš, ki jih šele kasni časi odkrivajo. Njegov oris se ni omejeval na suhoparno nametavanje podatkov iz pesnikovega življenja, kakor je običaj ob takih priložnostih. Nasprotno, prof. Čar nam je Ketteja predstavil s nove plati in z močno osebno prizadetostjo. Njegov razmišljanje so s recitacijami Kettejevih pesmi dopolnjevali študentje. Pohvaliti je treba njihov bogat glasovni obseg (to velja posebej za moške) in dovršeno izvedbo. Zlasti je treba omeniti

Recital Kettejeve poezije 'Zame ni pomlad na ličih zvezetela', so v režiji prof. Janka Čara pripravili študentje pedagoške akademije.

interpretacijo Pijanca. Morebiti se je njegov izvajalec nekoliko preveč ločil od ostalih nastopajočih s izrazito mimiko, ki je spremljala izvajanje, toda sprito vsebine pesmi je ta odstop razumljiv. Recitatorji bi lahko s svojo izvedbo Kettejevih pesmi mariborske študente dostojno zastopali kjerkoli. Ob njihovem nastopu pa se mi je vendarle utrlil pomislek. Prepričana sem namreč, da bi naj bil recital katerekoli poezije izveden v takem okolju in v taki atmosferi, ki bi obiskovalcu dodelila predvsem vlogo poslušalca. Režiserjeva naloga bi naj bila torej tudi v tem, da bi poslušalca čustveno prestavil v okolje, ki bi mu olajšalo živeti se v izvajanje, v izgovorjeno besedo. Za ustvaritev takega vzdušja in okolja pa obrabi in kretnje tistih nastopajočih, ki trenutno ne govorijo, niso prav nič važni in celo motijo povezavo med nastopajočim in poslušalcem. Zato me je motila razsvetljava na recitalu Kettejevih pesmi.

19. maja so člani kluba prekmurskih študentov pod vodstvom prof. Alenke Glazerjeve pripravili večer ciganske lirike in glasbe. V prvem delu so nastopili recitatorji, v drugem pa je na vprašanja o življenju in delu ciganov odgovorjal

Člani kluba prekmurskih študentov in ansambel Evgena Boroša na prireditvi večer ciganske lirike in glasbe. Fotografije B. Cerin

dr. Vanek Šiftar. Glas-beno spremljavo so organizatorji priredili skupni ansamblu Evgena Boroša, ki je s ciganskimi melodijami skušal ustvariti razpoloženje, primerno besedi in misli. Prireditvi, ki jo je obiskalo lepo število študentov, so nekatere vrzeli v zvedbi značile raven. V mislih imam nejasno artikulacijo in občuten vpliv narečja. Ognjevit in čustveno razgiban cigansko poezijo so recitatorji posredovali premalo doživeto, da bi lahko poslušalce prevzelo osnovno občutje pesmi. Kljub naštetim pomanjkljivostim je treba organizatorje prireditve pohvaliti. Člani KPS so namreč prvi, ki so mariborsko javnost z dejanji opozorili na obstoj svojega kluba. Zato je njevo prireditev razveseljiv dogodek v kulturnem udejstvovanju študentov, ne glede na nekatere slabe strani izvedbe.

Če za konec potegnemo črto pod vse tri prireditve, je treba ugotoviti predvsem naslednje: mariborski študentje so javnosti dokazali, da so, da pomagajo oblikovati slovenski kulturni prostor. Število obiskovalcev na vseh treh prireditvah pa me potrjuje v prepričanju, da so mnili časi, ko smo se zaradi neaktivnosti zgovarjali na občinstvo, češ da nima smisla pripravljati kakršnihkoli nastopov, ker ni obiskovalcev. Študentje so potrdili, da so hvaležno občinstvo, in da jim ne gre očitati nezainteresiranosti, če se seveda nastopajoči predstavijo s kvalitetno izvedbo in s programom, ki mimo običajnih proslav prinaša še kakšno novost. Zal si profesorji prireditvev — razen redkih izjem — niso ogledali. Ali naj to pomeni, da jim ni mar, kako in koliko se udejstvujejo študentje?

Marija Frankovič

biti človek (avtomat) je večkrat težko

Če pomislim na razvoj zadnjih let v naši republiki, se mi zdi, da živimo v dokaj veliki otopečnosti, kjer je bistvenega pomena le to, da si človek ustvari lagodno življenje z velikimi uspehi v družbi, kar mu prinese denarja, kolikor si požel. Toda vprašamo se lahko, kaj takšnemu človeku sploh še pomeni družba. Mislim, da ni potrebno biti preveč pameten, če hočeš ugotoviti njeno degradiranost, omejevanje na nivo, ki omogoča dobro življenje, na faktor torej, ki daje možnost pridobitvenosti, ne določa pa dolžnosti. (Pri tem za dolžnosti seveda ne štejem službenih obveznosti, ker so le-te tako neenotne, da ne vem, kaj naj sploh še imenujem obveznosti.) S tem smo dosegli in presegli nivo držav v razvoju, pa tudi mnogo socialističnih, vzhodnih držav, včasih pa tudi kapitalističnih. Mislim, da to ni prava oznaka za našo državo, saj v njej še vedno prebiva mnogo resničnih ljudi, ki vedo, zakaj so se borili nekoč in zakaj se borijo danes. Ne pozabljajo sicer, da njihova borba ne pomeni mnogo v množici, ki danes prepravlja svet, vedo pa, da se je le z idealizmom lahko nekaj ustvarilo, čeprav se je na to pravilo danes že popolnoma pozabilo. Zdaj pa pogledimo, kako v pogojih, ki sem jih poizkušal v grobem nakazati, živijo družbeni standard. Vemo, kaj pristejamo k družbenemu standardu, vemo pa tudi, da je družbeni standard nekaj drugega kakor osebni. In to je pravzaprav izhodišče mojega članka, izhodišče, ki naj dovolj nazorno pokaže, kakšni frazerji smo postali. Članek ne misli biti napad na določene organizacije, je samo apel celotni slovenski javnosti, da je vendar že enkrat prišel čas, ko je potrebno samega sebe in še marsikaj drugega spremeniti ter tako pomagati k socialističnemu duhu v naši mali skupnosti. Vedeti bi morali, da je bistveno načelo človeštva, da spozna in doseže svoje dolžnosti, šele potem pa lahko zahteva tudi pravice. To je povedal že stari, dobri Mazzini, ki je računel na moč delavstva, verjel vanjo, ter jo hotel tudi dočakati. A kakor tega ni dočakal on, ne bomo dočakali niti mi niti naši zanamci, ker smo sami sebe že tako vzljubi, da smo pozabili na sočloveka, na prebivalca iste skupnosti, na državljana, ki je manj sposoben zaradi svojih omejenih kapacitet. Pozabili smo nanj; o njem sploh ne mislimo več, zanj je dovolj zakon, ki postavi norme enako človeku kot stroju, samo da pri tem dobimo čimveč dobička — če ga sploh katero podjetje še lahko dobi, ko gre zadnje čase na račun osebnega dohodka toliko podjetij raketom žvižgat. Velika in močna podjetja, ki jih je vedno več, sicer niso vsa rentabilna, toda večina jih je. Seveda je važno, za kaj se takšne velike tovarne oziroma delovne organizacije zavzemajo; nekatere podpirajo nogomet, druge nicesar, majhne pa navadno kulturo in družbeni standard.

Mnogo bolj zanimivo je vprašanje, ali bo nova seksualna pritegnila pozornost voditeljev delovnih organizacij, da jo bodo bolj podpirale. Samo pogledimo slovensko literarno bero zadnjih desetih let. Pojavi, ki so bili moderni na zapadu pred približno petdesetimi leti, so se pričeli uveljavljati tudi pri nas. V literaturo se je vedno bolj vcepil občutek, da je nujno podreti angažiranost povojne literature pri nas. Ostalo je vprašanje, na kakšen način se bo to izvedlo. Na razpolago je bilo samo dvojno odgovorov: ali zoperstaviti povojno angažirani literaturi nasprotno literaturo ali pa s trudom ustvariti svojstveno izrazno moč, da bi dvignila tako skupino nad potrebe, ki se je pričelo betonirati v naši literaturi. In tako smo dobili dve popolnoma nasprotni struji: ena je pričela s svojstvenim izrazom kritizirati dosedanje delo v naši državi, druga pa se je očitno naslonila na zapadni svet, od koder je jemala tako snov kot tudi izraz ter zato hotela preko šokantnosti ustvariti svoj jaz. Mislim, da vmesne smeri ni, čeprav nekatere posamezniki v današnjem kulturnem prostoru ne sodijo v nobeno od teh smeri. To so posamezniki, ki so si s težkim delom — literarnim delom — pridobili resnično svojstven izraz in svojstveno tematiko. Tako se je zrinil v ospredje literarnih tekstov najbolj zastavljeni sloj — kmetstvo, na drugi strani pa se je ponovno dvignil tudi meščan. Toda na žalost se ta snov hitro izrabljuje. Zato je verjetno takšni smeri določen le kratek interes literarnega občinstva, ki najraje sega po razvpljenih knjigah, te pa imajo največje reklamo in so po navadi le krilic komercialnih interesov. Vse to vedno bolj diši po zapadu, čeprav skušamo zatajiti kakršnokoli povezanost s tem delom sveta. Mislim, da naša civilizacija preveč poanema zapadni svet, ki še vedno predstavlja idejo nečesa vzvišenega. Kaj rudi samo namreč uslužni, kadar vidimo kak-

šno »čudno cestno križarko«, ki se ustavi, da bi dobila pojasnilo ter ga, po možnosti, tudi poplajala. Toda — ali je potrebno, da se tudi v literaturi usmerjamo na zapad? Mislim, da ne! Literatura ni produkt mehaniziranosti ampak revolt proti njej. Zatorej menim, da je ne smemo mehanizirati, da ji ne smemo pripisovati le zanimivosti in psevdovzvišenosti nad človekom. Človeku ne sme služiti samo za izživiljanje, pač pa mora spodbujati njegovo premišljevanje. Zato knjiga ni samo potiskan papir, ki stane toliko in toliko, ampak nekaj več. Toda od današnjega sveta tega sploh ne moremo več pričakovati. Senzacionalnost je zapustila tako velike sledove, da smo sami sebe degradirali na nivo tekočega traku, ki pozna samo še profit, čeprav se z vsako besedo borimo proti njemu. Glavno je, da poznamo resnico, in da te resnice ne smemo vsiljevati drugemu! Zato se naj osebni standard še nadalje dviguje na račun družbenega — Ali bomo to dopustili? — mt

Prav smešno je govoriti o visokošolskem študiju, saj smo o njem že toliko pisali, toliko razpravljali ter prihajali s profesorji do skupnih sklepov, a rezultatov ni. Ali je temu kriv prekratek čas ali pa še sploh nismo pričeli z uresničevanjem skupnih sklepov? Pri raziskovanju in novnem pogrevanju starih problemov visokega in višjega šolstva nam bo mnogo pomagal tudi pogovor z dr. Bračičem.

Naj navedem samo nekaj važnejših misli, ki jih je izrekel dr. Bračič na omenjenem pogovoru 6. maja 1970:

- reforma je nujna,
 - revidirati je treba zakon o visokem šolstvu,
 - nujna je večja angažiranost profesorjev,
 - odpravljanje velikega osipa in dolgotrajnosti študija je pomembna naloga,
 - težo pedagoškega dela je treba prenesti v aktivne oblike (vaje, seminarje, ekskurzije), da študenta naučimo delati, ne pa poslušati,
 - osnovna dolžnost profesorja je pedagoško delo,
 - prva naloga profesorja je izdaja učbenika za svoj predmet,
 - pedagoška usposobljenost profesorjev je izredno pomembna,
 - permanentno izobraževanje, pestrost in fleksibilnost pouka so vprašanja, ki jim je treba posvetiti več pozornosti.
- Dr. Bračič je v tem pogovoru tudi okarakteriziral položaj študenta na visoki ali višji šoli, kjer je treba
- omogočiti študentu dejansko možnost odločanja o vseh stvareh študija in o vseh problemih razen o neposredni delitvi dohodka članov kolektiva (ne glede na današnje zakonske predpise);
 - situacija bo mnogo lažja, ko bo študent nekoč delavec v vzgojno izobraževalnem procesu.
- S tov. Bračičem se vsekakor strinjamo, saj smo sami že večkrat obravnavali podobne probleme na skupščinah in na sestankih. Toda vprašanje je, če bo kdaj prišlo do realizacije teh ugotovitev, ali pa bo, kot zmeraj, ostalo samo pri besedah.

Statistika (od leta 1963 do 1969) nam pokaže več kot porazen rezultat napredovanja študentov. Na vseh šolah je bilo v teh letih vpisanih 6980 stu-

visokošolskih in višješolski študij - še vedno problem

dentov, od tega pa jih je redno napredovalo v naslednji semester samo 46%. Mislim, da takšno stanje vsekakor zahteva resnejši pretes vzrokov za tako velik osip. Vsekakor je velik odstotek takšnih študentov, ki se vpišejo na šole samo zaradi olajšav, ki jih imajo kot študenti, in sicer vsako leto na drugo visoko ali višjo šolo. Toda statistika je pokazala, da je bilo od celotnega prej navedenega števila izpisanih samo 7% študentov, da sploh ni študiralo 23%, in da ni izpolnilo pogojev 24% študentov. Iskati vzrok za takšno stanje je verjetno zelo težka zadeva, toda če bi se spravili k temu delu tako študenti kot profesorji, sem prepričan, da bi se kmalu našlo sporno mesto. K temu vsekakor prispeva svoj delež tudi nesmotno urejen koledar izpitov, kar je pogojeno z neprimernim razporedom predavanj.

Poglejmo še, kako na razvoj visokega šolstva v prihodnjih letih gleda dr. Bračič: VPS naj ostane takšna, kakršna je; VAS — zahteve po visoki šoli so nerealne z ozirom na bodoče potrebe v Sloveniji; PA — uresničevanje začrtane poti, v doglednem času podaljšanje študija; obstajajo možnosti, da PA postane visoka šola; čimprej zagotoviti nove, sodobne prostore; VTS — čimprej zagotoviti možnost prestopa v visoko šolo. Upamo, da dr. Bračič ne bo zameril, ker smo objavili njegove izjave.

M. T.

samotna luč, nekoč žrtev ...

Bila je to doba, pusta in nora,
orožje je pelo skozi rdeči mrak,
ko so vojaki streljali v zrak,
ko je žvela še Slava Klavora.
Gladilorski psi so v temo bežali,
za sabo puščali so kri in meso,
kot da bi bilo nebo eno samo oko,
so se v zenici noči opazovali.

Stroko so škrtale strojnice v noč,
in sence so v nič spolzele:
med smehom so matere klele
pojoč.
Takrat se iz miši rodila je gora,
onemlele so suče na kratah;
v oblačnih dolgih vrstah
je tekla pogumna Slava Klavora

Zlato in grobovi poznajo obraze,
ki jih je prerazla gosta trava.
Po tleh se je vila vroča lava
kot bi se cvetje osulo iz vaze.
Kjer so kričali, so ostali zidovi.
Tam je obstala Slava Klavora.
Tam je iz črne predora
ugašala luč med robovi.

reforma visokih šol

(S SKUPŠČINE STUDENTSKE SKUPNOSTI)

V torek, 12. maja, je bila III. skupščina skupnosti študentov MVZ. Da bi se izboljšal študijski uspeh, je komisija za sklepe, ki je upoštevala predloge, podane na skupščini, sprejela naslednje zaključke:

1. študente — bruce je potrebno temeljiteje seznaniti s študijskim režimom, da se čim hitreje seznanijo z novim načinom dela in novim okoljem. Smotno je zato uporabiti mesec september, ko so študentje še prosti. Potrebno je izdati brošuro, v kateri bo študent našel vse, kar ga zanima o študiju. Organizirati je treba čim več razgovorov med predavatelji in študenti.
2. Večina pedagoškega procesa naj se prenese v aktivne oblike. Predavatelj naj bo vodja, svetovalec in pomočnik pri študiju. V študentu se mora razvijati samostojnost ter sposobnost lastnega ustvarjanja in raziskovalnega dela. Predavatelj mora dobro spoznati študenta, to se pravi, da mora spremljati njegovo napredovanje, tako da bo izpit bolj ali manj samo še formalnost.
3. Učnovzgojni proces mora biti urejen tako, da študent ne bo študiral vseh predmetov skozi vse leto, temveč po kurznem sistemu.
4. Poskrbeti za ustrezne učbenike je osnovna dolžnost vsakega predavatelja. Študent mora imeti na razpolago primerno gradivo. Knjižnice morajo imeti večje število enakih učbenikov, da lahko več študentov hkrati študira.
5. Izpitni roki se naj skupno s študenti postavljajo za daljša obdobja, da si lahko študentje primerno razporedijo delo. Za pogoje izpite naj bo rok vsaj dvakrat na mesec. Študent mora imeti možnost proste izbire, na kateri izpitni rok se bo prijavil.
6. Urnike je potrebno urediti tako, da bo študent v šoli samo dopoldan ali samo popoldan. Honorarni predavatelji ne smejo biti ovira.
7. Vsaka šola naj izdela analize tedenske obremenitve študenta, da zadosti osnovnim študijskim dolžnostim (predavanja, vaje, seminarji, programi). Na podlagi le-teh naj se določijo učni programi in dolžina študija na posamezni šoli.
8. Ustvariti moramo tako razmerje, da bo študent redno izpolnjeval svoje študijske obveznosti, hkrati pa se tudi izvenšolsko udeleževal, kajti samo tako bomo formirali dobrega študenta in pravega izobraženca.
9. Hitro tempo razvoja narekuje tudi spreminjanje učnih programov. Strokovne komisije naj vsako leto prilagajajo učne programe novim potrebam.
10. Potrebno je skrbeti za stalno pedagoško in strokovno usposabljanje predavateljev ter za načrtno vzgojo novih kadrov. Skupno z RIS se je potrebno zavzemati za optimalno število pedagoških delavcev.
11. Posebno skrb je potrebno posvetiti tujim študentom, ki jih je v Mariboru vse več, da bodo čim hitreje premagali težave, s katerimi se srečajo, ko pridejo k nam (slabo razumevanje jezika in posledice, ki iz tega izhajajo).

Talci so kapniki narodov,
s podtalnim šumenjem kapelj vode:
izza železnih zidov,
kjer gori sonce, Nekdo na gosti zagode.
Kapniki rastejo iz stoletja v stoletje,
v višino se pno dolga, komaj vidna telesa.
In če na kamenje trdo položite cvetje,
ne čutijo več mravljinčnega keza.
V jami pojo onemeli kapniki,
njihov odmev k nam dopove sega.
Kot človeška ribica je naša kri,
ki po svetu bega.
Kaplja na kapljo: kapnik-žrtvenik.
V stoletjih se izoblikuje svoboda,
v tisočletjih je človek človeku sodnik,
v temi molči zabloda.

Ta svet je hladen, poln pustih dni,
napolnjen z ničem in pozabljen voljo:
v jamah so trupla kapniki,
zavita v srebrkasto folijo.
To je svet blaznega miru:
še glasba je tukaj moka,
ki kaplja od zidu
in kapnike v rasti suka.

Vladimir A. Gajšek

pozovevanje posameznih socialnih skupin in njihov
povzročilski tok je prineslo v epohalnem razvoju te
teorije in liberativske tudi individualnemu življenju svo-
je neupravičeno darilo, pravzaprav svoje protislovje: o-
samelost. Kadar slišim o globokih teoretičnih možno-
sti, ki morajo biti zunaj človeka, da bi ga odrešile,
in ne v njem, ker je človek čista individualizacija be-
spratišteljnih temeljnih zgodovinskih povezovanja, kaj je
tudi temeljni zgodovinski vzrok, ki je človeka, mo-
žne, da stoji ločeno vsakebdi, da ravno po čisti mož-
nosti shematisiranih pravilih, predsklad, značilni.
Ce namreč pomislim, da je Kant živel v pedantni sa-
moti, nekako odrezan od sveta, da bi dojel bistveno
v svetu in filozofiji, se pravi, da je mogel iz sebe za-
reži čisti um in kritiko čistega uma, tedaj se mi po-
kaže, popolnost svete kot objektivizacija brez vredno-
sti. Nimam namreč nobene navedbe, da je Kant
da je vsako zavzemal obliko, ki je bila v celicam, ki
se vsebovane bodisi po aksiomatičnih bodisi po
radikalnih situacijah, teh ključnih točkah blizu.
Vsakdo more zarisati te točke v svoj sistem, se pravi,
da lahko vsakdo razširi in poglubi dimenzionalno pro-
storslova v svojem duhovnem prostoru iz čistiosti, da se
more vsakdo osvoboditi. S tem pa seveda ne pravim,
ali stoji, ne, da je danost in v realnosti rojeni epikurej-
ski stališ. Ne, da je totalitarna vse parcialnosti v ni-
nost lastnega napredka, kar, kar, kar je bilo še več-
rati sveto, je sedaj razrušeno, polomljeno, nerazosto-
To je sedaj tisto,

vladimir avgustinovič gajšek

**praznovanje
meseca
mladosti
v mariboru**

dih na vseh področjih njihovega delovanja. Letošnje praznovanje meseca mladosti v Mariboru je potekalo v znamenju 25-letnice osvojitve. Mladina Maribora se je predstavila javnosti z najrazličnejšimi oblikami dela; na vseh področjih so mladi pokazali svojo pripravljenost, vztrajnost, iskanje samega sebe in svojega mesta na kulturnem, športnem in ustvarjalnem področju.

Kurirškova pošta, vrsta priraditev Zveze prijateljev mladine in pohod planincev po poteh ubitega prvega sekretarja KPJ Đura Đakovića v zadnjih dneh aprila so označili začetek praznovanja meseca mladosti.

Osrednja priraditev je bila 4. maja na stadionu v Ljudskem vrtu. Dopoldne so bila tekmovanja v nogometu za pokal srednjih šol, v popoldanskem času pa so se na zeleni površini stadiona s telovadno vajo predstavili občinstvu dijaki, člani športnega društva Mladina kovinar. V zabavnozglasbeni priraditvi Mladina Mariborčanec za dan mladosti je zadonela pesem, mladi so zaigrali na harmonike in zaplesali v narodnih nošah. Z recitalom Plameni gorjijo, ki so ga izvajale dijakinje pedagoške gimnazije, smo obudili

**študentje
pedagoških akademij sŕj
smo se sestali v pulju**

Anton Kosi in Rade Kučuk

Dne 27. marca je dvanajst študentov VPS odpo-
tovalo na tradicionalni marš bratstva in edin-
stva, ki ga je takrat organizirala beogradska
pravna fakulteta. To je bil marš po poteh užiške
republike od Beograda do Kragujeva.

V Beogradu je bila brigada 125 brigadirjev raz-
deljena v tri čete, ki so se postrojile pred pravo-
no fakulteto. Po pregledu, ki ga je opravil de-
kan beogradske pravne fakultete, so čete krenile
na pot, ki je vodila od Beograda prek Valjeva,
Krupnja, Zvornika, Titovih Užic in Kraljeva do
Kragujeva. To so bile le glavne postojanke, obiš-
kali pa smo še mnogo drugih, manjših krajev,
ki so v času NOB odigrali pomembno vlogo. Tu
je treba še posebej omeniti Stolic, Belo Crkvo
in Kadinjačo. V vsakem od omenjenih mest je
bila brigada deležna velike gostoljubnosti.

Osmerec visokošolskih zavodov Maribor.

.....

MOŠKI			
Mali nogomet: VEKS, VTS, VAS, VPS, PA, KPS			
Rezultati:			
		VTS : KPS	4 : 1
VAS : VPS	3 : 0	VPS : KPS	0 : 3
PA : KPS	0 : 11	VTS : VPS	3 : 0
VEKS : VPS	7 : 1	VEKS : KPS	1 : 0
VTS : VAS	6 : 4	PA : VAS	2 : 2
VPS : PA	0 : 3	VTS : PA	6 : 0
VEKS : VTS	1 : 0	VEKS : VAS	10 : 0
VAS : KPS	1 : 3	VEKS : PA	10 : 1

Konční vrstní řed:
1. VUKŠ

3. PA
4. VTS

Končni vrstni red:

3. VAS

Konční vrstní řed:

3. VAS

23. maja je bilo tekmovalje z ljubljansko uni-
verzo.

Nogomet:

se ta aktivnost odraža v številnih tekmovanjih in športnih prireditvah, ki jih poleg letnih

pri 10 študentske skupnosti. Ta komisija je odlično pripravila tekmovalno v sklopu avtoritativnih

predsednik beogradske opštinske skupštine, tova-
riš Branko Bašić, Beograd, sa saopštenjem:

litičnimi in kulturnimi delavci mesta Beograda, zvečer pa je bilo najprej zvonje telegrafiranja.

Načrt pa je bilo enajstri zvezitno tekmovalno v govorništvu, nato pa zabavno-glasbeni program, v katerem so nastopili znani pevci zabavnih melodij. Temu res izvrstnemu programu je sledilo skupno rajanje do zgodnjih jutranjih ur.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj se je tega marša lahko udeležila VPS iz Maribora, ko pa je bil to vendar marš študentov pravnih fakultet. Naj povemo, da je VPS v Mariboru edina višja šola te vrste v Jugoslaviji in je bila sprejeta v tako imenovano pravno interfakulteto. To pa je zares veliko priznanje za VPS.

B. Kobal

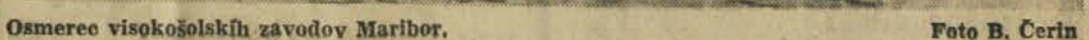

Foto B. Čerin

1 2 3 4 5 6

Odgovarjamo na članek Okovyje pedagoške gimnazije

Ne vemo, če je naslov Gimnazija pedagoške smeri res

Ob sprejemu na šolo so novinci seznanjeni z namenom šole (usmerjati se v pedagoški poklic, zlasti na pedagoški študij).

Pisec članka navaja, da na naši šoli ni pravilne struk-

Tudi očitek glede uspeha nas je zbolel. Pozanimali

V šol. letu 1966/67 se je prijavilo na pedagoško gimna-

100 odličnih in prav dobrh ter 43 dobrh.

Tudi trditev, da je večina slabih študentov na pedagoški akademiji z naše gimnazije, ne drži. Najbolje so

v letu 1999/ je bilo od 258 redno vpisanih tudentov 54 absolventov z naše šole.

soil 10 krožkov, sekcij, družin in raznih organizacij, ki vse delajo po načrtanem programu. Morda se re-

na svečano proslavo zasedanja AVNOJ v Jajce, druga

za;

— naš klub OZN je prejel pohvalo kot najboljši v občini;

— na področnem tekmovalju v atletiki so naše dija-

Preveč prostora bi porabili, če bi hoteli napisati, kje

Isčemo pomoč tudi pri naših vzgojiteljih. Res je, da

Vse to smo navedli zaradi tega, da bi bralci na temo

na šoli in pestoval svoj uspeh? Če pa stojijo nekateri

Izzvanti zaradi neobjektivnega članka smo odgovorili:

Tadić Vida

za koga naj molimo?

15. april 1970. Apollo 13 se je pogreznil globoko v vesolje in začel se je tretji veličastni polet človeka na Luno. Vsi smo bili veseli, vsi ljudje našega planeta smo se spet čudili tehniki atomske dobe, ki ustvarja čudeže za čudeži.

Toda tudi taka nedoumljiva tehnika ni nezmotljiva. To nam je postalo jasno potem, ko je ves svet pretresla novica, da je Apollo 13 zmanjkalo električne energije, in da je njegova vrnitev na Zemljo ogrožena. Začela se je bitka med tehniko in človekom.

Tretji dan. Drama se bliža višku. Ali se bodo astronauti vrnili ali pa se bodo izgubili v neskončnih razsežnostih 'Kozmosa'?

Sedim ob TV sprejemniku in spremljam razburljiv reporterjev glas, ki drhti občutneje kot glasovi vseh treh astronautov skupaj. Vsi smo na nogah. Vsak želi astronautom najsrečnejši povratek na Zemljo.

Takrat pa je kot strela z jasnega udarila vest, da je ameriški Kongres pozval svoje ljudstvo, naj moli za srečno vrnitev astronautov.

In verniki, s Kongresom na čelu, so molili, mi pa smo jih pri tem opazovali; kajti vedeli smo, da njihova vrnitev ni odvisna od molitve, ampak le od izračunov computerov, ki so vodili polet. Lepo je biti human in si z vsemi moliti, pa naj bo to celo molitev, prizadevanje, da se nekomu reši življenje, posebno še, če gre kar za troje dragocenih človeških življenj.

Vendar se pri tem vprašujem, kdaj bodo ameriški Kongres, papež in vsi tisti, ki znajo moliti, in ki k molitvi pozivajo, molili za padle vojake v Vietnamu, za tiste, ki vsak dan tam krvave, in za tiste, ki bodo tam ostali za vedno.

Ali bodo vsi ostali, ki se bodo iz tega pekla vrnili domov živi in zdravi, molili za srečno vrnitev? Zdi se mi, da bodo preklinjali Kongres, Pentagon in vero. Tisto vero in molitve, ki so tovariške izdale in jih poslane k vragu.

Katoliški verski list Družina se je ob tem dogodku na dolgo in široko razpisal. Tudi on je »trepetal« in pozival svoje bralce k molitvi. V eni izmed števil je bila prikazana uokvirjena slika treh astronautov, ki po srečni vrnitvi »pobožno« molijo. Ob tem dogodku sem mi je venomer postavljalo vprašanje ali so bili trije moleči astronauti le dobra reklama za vero ali pa je Družina sliko pribčila zato, ker se ji je zdelo zadnja faza poleta najvažnejša.

Mitja Vrhovšek

Skozi p e r i skop

Slovenci smo precej čudno ljudstvo: ustava in zakoni nad dajejo takšne pravice (in dolžnosti), kot si jih pred vojno nismo mogli predstavljati. Očitno pa nekaj naši miselnosti še vedno vrtinči tokove. Ali je to strah, da bo človek proglašen za nacionalista ali želja, da bi pokazal znanje jezika. Tega ne vemo. Upravičeno pa se nam zdi smešno, da v času, ko DSNO razpravlja o enakopravnosti uporabi slovenskega in makedonskega jezika pri poveljevanju v vojski, govori generalni direktor TOMOSA, tovariš Branko Hočvar, po televiziji v srbohrvatskem jeziku. Stvar bi morda bila sprejemljiva, če izgovorjava ne bi bila izjemno slaba. Tako sta srbski in hrvatski jezik oskrunjena, slovenščina pa zavržena. Quot capita to' sententiae!

Na VEKS je nekaj originalnega: v skriptah za politično ekonomijo, ki so precej dobro napisane, lahko najdeš nekaj odličnih citatov, ki imajo približno takšen videz: »Glede predmeta kapitalistične družbene reprodukcije pravi K. Marx dobesedno: 'Pitanje kako se neposredno postavlja, jest ovo: kako se iz godišnjeg proizvoda naknadjuje, u pogledu vrednosti, kapital koji je u proizvodnji istrošen...'« itn. AMPAK — Karl Marx je bil Nemec!

TUDI V VOJSKI MATERINSČINA

Začetne analize o uresničitvi enakopravnosti uporabe jezikov in pisav narodov in narodnosti v JLA bodo zaključene že letos. Tako je na tiskovni konferenci izjavil generalmajor Veljko Miladinović, ki je častnikarje seznanil z delovnim programom, s katerim se intenzivno ukvarjajo. Doslej so, kot je znano, pri poveljevanju, vajah in urjenju ter administraciji uporabljali en jezik — srbohrvatski. Končane so že analize o uporabi jezikov o sodobnih postopkih in pri izdajanju vojaškega uradnega lista v slovenščini in makedonščini. Pripravljajo pa še obsežne analize o uporabi jezikov in pisav v administraciji, pri vajah, v prostem času in pisav v administraciji, pri izdajanju listov itd. Razpravljajo tudi o uporabi jezikov pri poveljevanju, zlasti v operativni armadi pa tudi v enotah teritorialne obrambe.

Ker bodo morali starešine, če bodo hoteli uresničiti te načrte, poleg srbohrvatske znati še kak jezik, nameravajo že septembra v nekaterih vojaških šolah učiti pouk makedonščine in slovenščine.

DSNO bo kot organ zvezne uprave pri uresničevanju enakopravnosti jezikov in pisav ravnal tako kot vsi drugi zvezni organi.

Delo, maja 1970

vzgoja bralca ali časnikarja?

Pred nedavnim je bilo v glavnem mestu naše republike svetovno prvenstvo v košarki in časopisne strani so bile polne poročil in reportaž. Lahko smo prebrali, kdo je največji, najmanjši, najboljši, najhitrejši, najslabši, najtočnejši, najlepší, naj... To smo lahko brali v najkrajši, najdaljši, najbolj bedasti in naj... reportaži. Nekaj dni za tem je sledil x-ti kongres ali sešatek tega ali onega. In armada časnikarjev, fotoreporterjev, filmskih in televizijskih snemalcev se je preselila na novo senzacionalno zadevo. Časniki in revije so objavili nešteto najbolj zanimivih, izvirnih in tudi bedastih reportaž, da o senzacijah sploh ne govorim. Če ni v časniku (mislim v najboljšem!) ničesar za »naj«, kdo ga bo sploh bral! Če hočeš brati tisto naj... zadevo, ga moraš kupiti. Ko je bralec kupil časnik, je padel v žep časnikarja, ki je ustvaril tisto naj... reportažo, tudi kak dinar. Tudi za najbolj bedasto reportažo!

Sedaj stojim pred dilemo: kdo vzgaja koga? Bralec časnikarja ali časnikar braleca? Jaz vas ali vi mene? Res ne vem. Ali ve mogoče kdo od vas?

o Aliquis

Član našega uredništva, ki se je mudil v tujini, je napisal sestavek o ČSSR, ki smo ga objavili v 10 številki Katedre. Podoben sestavek (izpod istega peresa) je objavil tudi radio Maribor, le da je izpustil odstavke, ki komentirajo notranje-politični položaj v ČSSR in razpoloženje ljudi. Zdaj se vprašujem: zakaj ta Radio ni mogel objaviti, Katedra pa, in drugič: ali ne živimo v isti državi in ne uživamo iste demokracije?

Združenie VZM je sklicalo tiskovno konferenco v zvezi z gradnjo študentskega doma. Najbrž ni zaželeno, da bi se predstavniki študentskega tiska udeleževali takih konferenc.

Guverner narodne banke je dejal, da bodo bodoče generacije preklinjale sedanjost, ker jim je kot dediščino zapustila goro težko plačljivih dolgov (v letu 1969 milijardo 800 milijonov novih dinarjev). Takšno je tudi naše mnenje.

porevolucio- naristi

a stari
b stara
c napovedovalec
krompir = revolucija
a stara kak je s krompirom
b slabo kaže skoraj tako kot da bi se gnili vi-
com rezali

a pa ga bo za en vozek
b če ga boš pomagal nabrati
a pri sosedih pa imajo 320 litrov jabolčnika ko
lani niso mogli prodati jabolok
b kaj boš stari kaj nisi bral v cajtenjih kak v
mesti škripljejo z mesom

a stara ne govori toliko raje delaj in poslušaj
c tako sta se šla naša slovenjgoriška kmeta
revolucijo pogovarjala sta se sama pa kdaj
tudi s krompirom ali kravo teletom ali bikom
zavila sta kdaj tudi v gostilno kjer so pili me-
šanico z državnih kleti medtem ko jih je do-
ma čakalo na hektolitri pijske in šnopsa
a stara dai prinesi mi že cajtenge
b ne bodi tak siten ko vidiš da nimam nič li-
kvidnosti

a kaj si si pa zopet zmislišle neko lik-k-k-v--...
b likvidnost pa to sen si jaz ne zmislišle eta tak
v cajtenjih samo da je se šlečena ciganka hoj
a stara dai mi cajting ti pa napolni voziček

c in tako sta uresničila svojo revolucijo vaščani
so ju imeli za prezidenta tuja bi motilo samo
to da so včasih starega klicali za hitlerja sam
ni vedel zakaj se ga je oprijel ta vzdevek
stara je napolnila voziček s krompirom — ter
izkoristila zadnje možnosti revolucije — gnili
krompir je zabrisala v potok stari je prijel
voziček za ročaj stara je zadaj tiščala sama
zgodba bi bila lahko še dolga kajti med potjo
domov sta morala preveči tudi strm hrib toda
na sredi hriba je bila krčma kamor sta zmeraj
zavila zaradi utrujenosti od vleke voziček pa
tudi bodi ne len je zmeraj zdrkljal po hribu
navzdol

tako sta se šla revolucijo dva stara kmata do-
kier jima ni zgnil se tisti krompir na vozičku
če boste dandanašnji kaj hodili po slovenskih
goricah ju boste verjetno še videli kako vle-
četa voziček če le ta še ni razpadel do krčme
da lahko potem sam zdrvi navzdol

TODA TO Z NICEMER NE SPREMENI PO-
DRAŽITVE MESA

VZGOJA BRALCA ALI ČASNIKARJA?

Odnose med profesorji in študenti — po mnenju prof. dr. Voje Stojanovića iz Beograda — urejujejo norme in ne-napisana pravila »koja stoje već godinama«. Iz besed vodilnega referenta sklepamo, da ima reforma univerze svetlo perspektivo... Častitljivemu profesorju Stojanoviću predlagamo, da isto stališče posreduje tudi beograjskim študentom.

Dr. J.

V soboto, 16. maja, so študentje PA v Mariboru priredili izlet na Ravne. Kot je normalno, so se razživel še na poti proti domu. Tako so ob povratku, tam nekje pri Rušah, na vsaki postaji na vse grlo vpili skozi okno:

»Hočemo cenejše meso! Meso delavcem, penzionistom in študentom!«
Mislim, da jih lahko proglasimo za protidržavne elemente, ker tako nedvoumno zavajajo na stranpoti poštene državljanke, ki so se prav tisti čas zadrževali na postajah od Ruš do glavnega kolodvora — m

Udeleženci univerzitetne skupščine so se držali (študentje in referenti so izvezli) starega pregovora: »Če boš molčal, boš ostal filozof.« V splošni prepir (konstruktivno izmenjavanje mnenj) se niso vključili. Očitno imamo v Sloveniji prepirov že čez glavo, pa nam v jugoslovanskem merilu zmanjka elana zanj.

Profesor iz Zagreba je na skupščini univerzitetnih učiteljev Jugoslavije predstavnikom Bosne in Hercegovine z vso resnostjo svetloval, naj si malo ogledajo stare univerze v Beogradu ter Zagrebu in naj že vendar prenehajo s svojimi reformnimi poskusi.

Nauk: mali in mladi — počakajte, da se kmeti zganili sivi, čas eminenci.

pismo nacionalni uniji študentov ZDA (UNSA)

DRAGI PRIJATELJI

Z ogorčenjem smo sprejeli vest o smrti štirih študentov, vaših tovarišev na univerzi v Kentu.

Zveza študentov Jugoslavije vam izreka vso podporo v vaši borbi za mir, v borbi proti agresiji v Kambodži, Vietnamu in Laosu. Permanentna agresija, ki jo izvajajo ZDA na jugovzhodu Azije, in njena razširitev na Kambodžo, usmerjena proti svobodi in neodvisnosti teh narodov, predstavlja kršitev in teptanje najelementarnejših človeških pravic in principov, na katerih mora temeljiti mednarodna skupnost.

To še enkrat jasno kaže na imperialistične pretenzije in na resnične namene vlade ZDA. Ta agresija je v bistvu namenjena in naperjena proti vsem silam, ki se borijo za nacionalno neodvisnost in dostojanstvenost svojih narodov, ki nasprotujejo blokovski delitvi in podjarmljenju sveta, in ki zahtevajo spoštovanje in enakopravnost med vsemi narodi.

Zveza študentov Jugoslavije ostro obsoja agresijo ZDA in njenih satelitov. Od ameriške vlade zahtevamo, da čimprej umakne svoje sile iz Kambodže, Vietnamu in Laosu.

Zveza študentov Jugoslavije podpira progresivno svetovno mnenje in vse progresivne sile znotraj ZDA, ki se borijo za prenehanje agresije.

Borba ameriških študentov in groba sila, ki jo uporabljata proti njej vlada in vojska, dokazuje, da je progresivna ameriška javnost proti umazani vojni in agresiji. Ameriški študenti s svojo borbo vsemu svetu izpričujejo svojo progresivno opredelitev. Solidarni smo z ameriškimi in vsemi študenti sveta, ki obsojajo ameriško agresijo na jugovzhodu Azije.

Menimo, da se mora progresivno svetovno mnenje in vsa svetovna skupnost z večjimi močmi angažirati, da bi se zagotovili pogoji, ki bodo narodom jugovzhodne Azije omogočili, da bodo sami odločali o svoji usodi.

Zelimo vam veliko uspeha pri nadaljnji borbi za mir in proti agresiji ter vas prijateljsko pozdravljamo.

ZVEZA ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE

UMIRJENA LIBERALIZACIJA?

Iz časopisja smo izvedeli, da je pripravila zvezna skupščina osnutek zveznega zakona o osebnem delu občanov. Osnutek predlaga, da bi lahko zasebni obrtniki in gostinci poleg članov ožje družine in uencev v gospodarstvu zaposlili še deset delavcev (prej pet). Če bi se dva obrtnika združila, bi lahko zaposlila največ 16 delavcev. Podobne radikalne (?) spremembe se obetajo tudi v zasebnem prevozništvu (alternativni predlog: prevozniki lahko zaposlijo še enega voznika).

KER MISLIMO, DA TUDI DOSEDANJI ZAKONI O OSEBNEM DELU OBČANOV NISO DOVOLJ DOBRO USKLAJEVALI OSEBNIH IN DRUŽBENIH INTERESOV, SAJ SO DOVOLJEVALI PREKOMERNO SAMOPASNOST »ZASEBNIH PROIZVAJALCEV«, KI SO BOGATELI NA TUJ RACUN, ZAHTEVAMO, DA SKUPŠČINSKI ODBORI, KI BODO OBRAVNAVALI NOV PREDLOG, LE-TEGA OSTRO ZAVRNEJO!

Utrinek z oddaje Naše malo mesto:

IVELA GRBACA RADNOG NARODA!

